

Nr 177.

Av herr **Byström**, om ändring i 3 § av lagen den 13 juni 1908 angående kommuns skyldighet i fråga om anställande av barnmorska.

I lagen angående kommuns skyldighet i fråga om anställande av barnmorska av den 13 juni 1908, 3 och 4 §§, bestämmes som bekant om barnmorskors löneförhållanden. Dessa paragrafer lyda som följer:

»3 §. Barnmorska, som är i kommuns tjänst fast anställd, skall i årlig lön åtnjuta minst trehundra kronor samt därjämte förses med tjänlig bostad och nödigt bränsle eller ock erhålla ersättning därför med minst etthundra kronor.

Där särskilda omständigheter sådant påkalla, äge Konungens befallningshavande, på ansökan av kommun och efter förste provinsialläkares hörande, medgiva, att avlöningen må utgå med skäligt lägre belopp.

Avlöningen bestämmes av vederbörande kommun och skall utgöras efter enahanda grund, som för kommunalutskylder i allmänhet är eller kan varda föreskriven.

Kunna kommuner, som äro förenade till ett barnmorskedistrikt, icke träffa överenskommelse om avlöningen, skall frågan avgöras av Konungens befallningshavande.

4 §. Utöver den fasta avlöningen äger barnmorska för varje för rättning undfå ersättning enligt taxa, som vid hennes antagande eller senare efter med henne träffat avtal blivit av kommun fastställd.

Kunna kommuner, som betjäna sig av samma barnmorska, icke träffa överenskommelse rörande taxan, skall frågan avgöras av Konungens befallningshavande.»

Redan 1908, då denna lag tillkom, ansågos dessa löneförmåner alldeles för knappt tilltagna. Flere motioner väcktes då med syfte att få lönen förhöjd. Och sedan dess hava flere gånger motionerats i riksdagen

om att barnmorskornas löner måtte sättas till något högre belopp än som nu gäller. Men ännu har intet gjorts åt löneförhöjningen.

År 1914 vände sig allmänna barnmorskeförbundet till Kungl. Maj:t och anhöll, att »Kungl. Maj:t täcktes låta vidtaga åtgärder för att kommunalt anställda barnmorskors minimilön höjes till 500 kronor om året jämte fritt husrum och fri vedbrand samt två ålderstillägg, ett efter fem år à 50 kronor och ett efter 10 år à 100 kronor, samt att staten måtte bidra till dessa barnmorskors avlöning med skäligt belopp.»

Men intet har avhörts från Kungl. Maj:t i detta avseende.

Kunde emellertid lönerna anses för små år 1908, så måste de nu få anses alldeles otillräckliga. Och den lön, som allmänna barnmorskeförbundet ansåg nödvändig år 1914, kan omöjligen anses vara för stor år 1917. Den inkomst, som barnmorskorna i allmänhet taget kunna erhålla på grund av den taxa, som gäller vid tjänstförrättningar, lär på flere platser vara ganska blygsam.

Vid ett större möte, som nyligen hölls i huvudstaden, ådagalades »med talande siffror och vederhäftiga vittnesbörd, att en stor del av barnmorskorna, särskilt av de å landsbygden kommunalt anställda, befinna sig uti ett verkligt nödläge, och farhågor uttalades för att yrket genom dess utöwares betryck skulle komma att sjunka och dess rekrytering försämras, något som i betraktande av barnmorskans ansvarsdiga, för mödrars och barns liv så viktiga värv skulle bliva samhället till oberäknelig skada.»

Barnmorskan har ett ganska strävsamt arbete. Hennes »yrke är till sin natur så fyllt av oro och slitningar hit och dit, att det ej kan förenas med någon lönande bisyssla». Det till och med förbjuder henne att ägna sig åt sådant arbete, som gör hennes händer grova och valkiga.

Då man vidare besinnar, att hon i allmänhet taget har att närvara vid en förlossning i veckan, blir det nog icke mycken ro för annat arbete, som skulle kunna giva någon inkomst.

Under det att hennes verksamhet ibland kan kallas »ett livräddningsarbete» får hon själv stundom nästan våga sitt liv för detsamma. I all synnerhet är detta fallet i vissa landsändar, där avstånden äro stora och vägarna mindre goda. Hennes ilresor i ur och skur, stundom i nattens mörker, äro oftast inga lustresor. En barnmorska har ej heller någon semester, såsom många andra tjänande hava. Ett barnmorskemöte uttalade vid ett tillfälle den önskan, att barnmorskan måtte få ledigt åtminstone en månad vart femte år utan avdrag på lönen.

Vidare behöver även barnmorskor alltjämt förkovra sig i kunskaper och yrkesskicklighet. De måste därför dels hålla sig med behövlig fack-

litteratur och dels bevista nödvändiga övningskurser. Detta kan ej ske utan rätt kännbara utgifter.

Då barnmorskornas lönefråga var före i riksdagen 1908, hade en stor del av Konungens befallningshavande uttalat sig för, att den kontanta barnmorskelönen borde sättas till minst fyrahundra kronor. Även samtliga förste provinsialläkarne hade gjort ungefär enahanda uttalande i denna sak. Nu äro ju kraven mycket större.

I lönefrågan har styrelsen för allmänna barnmorskeförbundet yttrat bl. a. följande för något år sedan:

»Erfarenheten har givit vid handen, att de kommunalt anställda barnmorskornas existensvillkor med den nu fastställda minimilönen icke äro ens drägliga. Ty en var kan inse, att det är omöjligt för en barnmorska att existera på denna minimilön även med fri bostad och fri vedbrand, särskilt som anspråken på barnmorskans utbildning och kunskaper samt utrustning i hygieniskt avseende med varje år stiga.

Då barnmorskan vidare har sitt klientel till alldeles övervägande del bland de samhällsklasser, vilkas betalningsförmåga är obetydlig, blir i många fall den särskilda avgift för förlösningsbiträdet, vilken skall utgå enligt en synnerligen låg taxa, icke gulden. Samtidigt stiga levnadsomkostnaderna och anspråken på barnmorskan att vara försedd med tidsenliga hygieniska instrument och antiseptiska artiklar.

Styrelsen för allmänna svenska barnmorskeförbundet håller före, att det är en samhällsangelägenhet av stor vikt, att barnmorskekåren rekryteras med goda krafter, men detta lär näppeligen bliva fallet, om den nu inom kåren allmänt utbredda meningen om huvudmassans av barnmorskekåren dåliga levnadsvillkor, blivit än mera befast.»

Man måste få hoppas, att riksdagen nu i denna dyrtid skall behjärta denna viktiga sak och på ena eller andra sättet bestämma om någon ökning av barnmorskornas lön.

Frågan om statsbidraget till barnmorskornas avlöning är en särskild sak, som väl i sin tid kommer att ordnas. Men just nu måste, synes mig, åtgärder vidtagas för att komma barnmorskorna till någon hjälp i det svåra ekonomiska läge, uti vilket de i allmänhet taget befinna sig.

På grund av vad jag nu anfört, får jag vördsamt föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att första delen av 3 § i lagen angående kommuns skyldighet i fråga om anställande av barnmorska den 13 juni 1908 må få följande förändrade lydelse:

Barnmorska, som är i kommuns tjänst fast anställd, skall i årlig lön åtnjuta minst femhundra kronor jämte tjänlig bostad och nödigt bränsle eller erhålla ersättning för bränslet med minst ett hundra kronor samt erhålla två ålderstillägg: ett efter fem år å fentio kronor och ett efter tio år å etthundra kronor.

Stockholm den 26 januari 1917.

J. Byström.
